

Mevrouw M.W. Rutgers-Hovy

Op de wel zeer hoge leeftijd van 104 jaar overleed mevrouw M.W. Rutgers-Hovy, laatste nog overgebleven telg uit het zo talrijke gezin van de eerste president-directeur der Vrije Universiteit, Willem Hovy (1840-1915).

Zij die heenging was de negende in een reeks van 17 jongens en meisjes, waarvan er 6 jong stierven. Opgegroeid in Amsterdam kende zij van haar prille jeugd af de meesten van hen die in de historie der Vrije Univeriteit een rol van betekenis hebben gespeeld. Haar ouders waren zeer gastvrij - eerst op de Herengracht 143, later op de Keizersgracht 474 wonend - en al overleed haar moeder mevrouw P.G. Tutein-Nolthenius in 1905, zij was zelf 29 december 1904 met mr. W.H. Rutgers zoon van prof.dr. F.L. Rutgers, vanaf het begin der universiteit professor in de theologie, in het huwelijk getreden, die van 1929 tot zijn dood in Duitse gevangenschap in 1945 als hoogleraar aan de Vrije Universiteit verbonden was en er met name het Romeinse recht en het strafrecht heeft gedoceerd. Bovendien was zij door haar zuster Emilia - de oudste der kinderen Hovy - sinds 12 september 1889 schoonzuster van de met deze gehuwde mr. W.H. de Savornin Lohman, die van 1890 tot 1895 het professoraat aan de Vrije Universiteit in de rechtswetenschap had vervuld, waaraan het bekende conflict dat tussen zijn vader mr. A.W.F. de Savornin Lohman en dr. A. Kuyper was gerezen een ontijdig einde had gemaakt.

Het passeren van de eeuwgrens en het deel uitmaken van een met de Vrije Universiteit nauw verweven kring zouden geen nog zo simpele herdenking in het Jaarboek onzer academie rechtvaardigen. Er is echter geweest - dit vooreerst - een werkelijk onbepakt meeleven met het universitaire wel en wee. Professor Rutgers ontving geregeld studenten aan de maaltijd, waar uiteraard zijn echtgenote de gastvrouw was. Tijdens zijn leven was mevrouw Rutgers steeds samen met hem, na de bevrijding in 1945 was zij altijd vergezeld door een of meer familieleden op Dies, recepties, herdenkingsplechtigheden, aanwezig. Het juridisch professoraat van haar schoonzoon mr. M. Okma - hij was van 1946 tot 1955 hoogleraar - gaf haar veel voldoening evenals zijn vroeg verscheiden haar die eerder geschokt was door het verlies van een dochter, gehuwd met mr. J.A.H.J.S. Bruins Slot (1972), nieuw verdriet berokkende. Zij was echter - het trof in de tweede plaats - iemand van stalen geestkracht, het leek wel of zij telkens weer opveerde. Zij behield een verrassende vitaliteit: niet velen zullen ter gelegenheid van een 95e verjaardag recipiëren - zij deed het in het Zeister Slot - en nog veel minder zullen er naar aanleiding van een 100ste jaardag een bijzonder aardig gestelde, kennelijk persoonlijk vervaardigde dankbetuiging rondzenden. Mevrouw Rutgers-Hovy - zulks als derde - was een merkwaardige persoonlijkheid. Wie haar, ofschoon niet van zo nabij,

gedurende tientallen jaren hebben gekend, bewaren de herinnering aan een alerhartelijkste, kleine dame die alles deed om iemand zich thuis te laten voelen, zij het dat zij een verontrustende conversatie bezat, soms voor iemands besef van de hak op de tak sprong, heel vreemd uit de hoek kon komen en op eerste horen allerzonderlingste gedachtenverbindingen legde; bij dieper nadenken bleek echter hoe zij dikwijls de spijker juist op de kop had geslagen. De eerlijkheid in het optreden ontwapende. Er was als men oplette, èn oorspronkelijkheid èn humor.

De grondtoon was er een van mildheid. Zelf zal zij wel eens moeite hebben gehad met de soms flitsende, om niet te zeggen vlijmende oordelen in haar gezin uitgesproken; haar man stelde hoge eisen; drie dochters waren begaafd; één vroeg nogal wat zorg. Opvallend is dat de ontslapene zich steeds wist te handhaven en meer dan dat. Het maakte de indruk dat bij het klimmen der jaren de evenwichtigheid groter werd en het merkwaardige verschijnsel deed zich voor dat in tegenstelling tot wat men verwachten zou van een verslappen der banden niet de minste sprake was, integendeel er werd een zeer uitzonderlijke, een in sommige opzichten onvervangbare positie zowel naar binnen als naar buiten ingenomen.

De Vrije Universiteit in het algemeen, haar juridische faculteit in het bijzonder heeft reden mevrouw Rutgers-Hovy met eerbied te gedenken.

Eenvoud, zachtmoedigheid, gevatheid, een onbewimpeld, soms wat naïef en toch raak zich uiten, beduchtheid om te kwetsen, de gave om zonder gekunsteldheid de gewone dingen van de dag te verenigen met diep religieuze ervaringen, het zijn eigenschappen die aan een voor intellectualisme, klein gearrewar en kille afstandelijkheid blootliggende universiteit, de warmte kunnen geven, die zij zo zeer behoeft. Onze academische gemeenschap gedenkt met gevoelens waarin zich respect en genegenheid verenigen, een vrouw van allure die telkens weer bereid was vanuit haar verworven geestelijke eigendom aan andere mee te delen.

I.A. Diepenhorst